

POSTANOWIENIE

22 października 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Agnieszka Jurkowska-Chocyk

na posiedzeniu niejawnym 22 października 2025 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa M.O.

przeciwko Bankowi spółce akcyjnej w W.

o zapłatę,

na skutek skargi kasacyjnej Bankowi spółki akcyjnej w W.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie

z 16 lipca 2024 r., I ACa 1842/23,

I. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

II. zasądza od Banku spółki akcyjnej w W. na rzecz M.O. 2 700 zł (dwa tysiące siedemset złotych) kosztów postępowania kasacyjnego z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia zobowiązanemu niniejszego postanowienia do dnia zapłaty.

A.W.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 14 lipca 2023 r. Sąd Okręgowy w Lublinie zasądził od Banku S.A. w W. na rzecz M.O. bliżej określoną kwotę z należnymi odsetkami (pkt I), oddalił powództwo w pozostałej części (pkt II) i zasądził od pozwanego na rzecz powódki koszty procesu (pkt III).

Wyrokiem z 16 lipca 2024 r. Sąd Apelacyjny w Lublinie oddalił apelację pozwanego (pkt 1) i zasądził od pozwanego na rzecz powódki koszty postępowania apelacyjnego (pkt 2).

Skargę kasacyjną od powyższego orzeczenia wywiódł pozwany, zaskarżając je w całości. Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, skarżący wskazał, że jest ona oczywiście uzasadniona, ponieważ Sądy obu instancji, stwierdzając upadek umowy uznały, że jest ona nieważna w całości, podczas gdy umowa jest umową kredytu złotowego, a mechanizm waloryzacji został wprowadzony na mocy aneksu nr 1 z 14 marca 2008 r. do umowy, w związku z czym nawet przyjmując abuzywność klauzul waloryzacyjnych i brak możliwości utrzymania stosunku prawnego w mocy po ich usunięciu, nieważność może dotyczyć wyłącznie Aneksu nr 1, natomiast umowa powinna zostać utrzymana w mocy w pierwotnym brzmieniu, tj. jako umowa kredytu złotowego oprocentowanego stawką WIBOR.

Poza tym pozwany wskazał na występujące w sprawie istotne zagadnienia prawne sformułowane w formie pytań:

- czy w przypadku gdy postanowienia waloryzacyjne wprowadzone do umowy kredytu hipotecznego udzielonego w walucie polskiej (oprocentowanego w oparciu o stawkę WIBOR 3M), aneksem zawartym w okresie obowiązywania umowy, określające waloryzację kwoty kredytu i rat kapitałowo-odsetkowych kursem publikowanym w tabelach kursowych banku-kredytodawcy (a także zmieniającym sposób wyliczania oprocentowania, poprzez zastąpienie stawki WIBOR 3M stawką LIBOR 3M dla CHF), zostają uznane za bezskuteczne jako postanowienie niedozwolone w rozumieniu art. 385¹ § 1 i 2 k.c. (abuzywne) lub nieważne, a jednocześnie sąd stwierdzi, że nie jest możliwe utrzymanie

indeksowanego (waloryzowanego) charakteru umowy, to czy skutkiem ich eliminacji z umowy jest (1) stwierdzenie, że umowa pierwotna i umowa ostateczna upadają w całości, czy też (2) eliminacja mechanizmu waloryzacji z umowy ostatecznej i przekształcenie jej z mocą wsteczną w kredyt złotowy z oprocentowaniem WIBOR 3M (wskutek upadku aneksu zmieniającego umowę w całości i powrotu do umowy pierwotnej), ewentualnie (3) eliminacja mechanizmu waloryzacji z umowy ostatecznej i przekształcenie jej z mocą wsteczną w kredyt złotowy z oprocentowaniem LIBOR 3M dla CHF (wskutek wyłącznie częściowej bezskuteczności umowy ostatecznej),

- czy postanowienia waloryzacyjne umowy kredytu indeksowanego (waloryzowanego), określające wysokość kwoty kredytu i wysokość rat kapitałowo-odsetkowych wyrażoną w walucie obcej poprzez odesłanie do tabeli kursów walut obcych banku-kredytodawcy, bez określenia w treści umowy szczegółowych zasad obliczania tych kursów, na przykład w postaci wzoru matematycznego, wykraczają poza granice zakreślone w ramach zasady swobody umów opisanej w art. 353¹ k.c.,

- czy dopuszczalne jest równoczesne stwierdzenie przez sąd, że określone postanowienie umowne jest zarówno nieważne na podstawie art. 58 § 1 k.c., jako sprzeczne z art. 353¹ k.c., jak i bezskuteczne, jako postanowienie niedozwolone w rozumieniu art. 385¹ § 1 i 2 k.c. (abuzywne), czy też, przeciwnie, to samo postanowienie nie może być jednocześnie zakwalifikowane jako nieważne i abuzywne; a jeżeli prawidłowe jest twierdzenie o braku możliwości równoczesnego zastosowania wskazanych dwóch instytucji, to w razie wystąpienia zbiegu tych norm, czy określone postanowienie należy zakwalifikować jako abuzywne czy jako nieważne,

- czy w przypadku, gdy proces poinformowania konsumenta o ryzykach, wynikających z wprowadzenia do umowy kredytu klauzul przewidujących indeksację (waloryzację) kursem waluty obcej, polegał na przedstawieniu konsumentowi szczegółowej informacji o ryzyku kursowym związanym z zaciągnięciem kredytu, a konsument potwierdził przekazanie tej szczegółowej i wyczerpującej informacji (wynikającej z procedur wewnętrznych banku) poprzez

złożenie pisemnego oświadczenia, to czy klauzule obciążające konsumenta ryzykiem kursowym mają charakter jednoznaczny i nie stanowią postanowień niedozwolonych w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c.,

- czy w przypadku gdy postanowienia waloryzacyjne umowy kredytu indeksowanego (waloryzowanego), określające wysokość kwoty kredytu i wysokość rat kapitałowo-odsetkowych wyrażoną w walucie obcej poprzez odesłanie do kursów publikowanych w tabelach kursowych banku-kredytodawcy, zostają uznane za bezskuteczne, jako postanowienie niedozwolone w rozumieniu art. 385¹ § 1 i 2 k.c. (abuzywne) lub nieważne, a jednocześnie sąd stwierdzi, że nie jest możliwe utrzymanie indeksowanego (waloryzowanego) charakteru umowy, to czy skutkiem ich eliminacji z umowy jest (1) stwierdzenie, że sporna umowa upada w całości, czy też (2) eliminacja mechanizmu waloryzacji z umowy i przekształcenie jej z mocą wsteczną w kredyt złotowy,

- jakie oprocentowanie należy przyjąć dla wyliczenia odsetek od hipotetycznego kredytu złotowego w przypadku stwierdzenia, że skutkiem abuzywności lub nieważności postanowień waloryzacyjnych zawartych w umowie kredytu indeksowanego (waloryzowanego) jest eliminacja mechanizmu waloryzacji z umowy i przekształcenie jej z mocą wsteczną w kredyt złotowy, w szczególności czy powinno być to (1) zmienne oprocentowanie oparte na stawce bazowej WIBOR 3M; (2) stałe oprocentowanie w wysokości ustalonej przez strony w dniu zawarcia umowy kredytu indeksowanego (waloryzowanego), wpisane do tej umowy; czy też (3) zmienne oprocentowanie oparte na stawce bazowej właściwej dla waluty waloryzacji, czyli np. LIBOR 3M dla CHF (w przypadku umowy zawierającej odniesienie do kursu franka szwajcarskiego).

Skarżący podniósł ponadto, że istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, tj. art. 385¹ § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 7 ust. 1 i 8b ust. 1 Dyrektywy 93/13 w zw. z art. 2, 31 ust. 3 i 32 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej; art. 353¹ k.c., art. 58 § 1 i art. 385¹ § 1 i 2 k.c., art. 385¹ § 1 k.c., art. 385¹ § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 7 ust. 1 i art. 8b ust. 1 Dyrektywy 93/13 oraz art. 353¹ k.c. w zw. z art. 58 § 1 i 3 k.c., w zw. z art. 2, 31 ust. 3 i 32 ust. 1

Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 385¹ § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 7 ust. 1 i 8b ust. 1 Dyrektywy 93/13 oraz art. 353¹ k.c. w zw. z art. 58 § 1 i 3 k.c.

Powódka wniosła o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i zasądzenie od pozwanego na swoją rzecz kosztów zastępstwa prawnego przed Sądem Najwyższym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Nakładając na skarżących obowiązek wskazania i uzasadnienia oznaczonej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ustawodawca zmierzał do zagwarantowania, że skarga kasacyjna, nadzwyczajny środek zaskarżenia prawomocnych orzeczeń, będzie pełnić przypisane jej funkcje publicznoprawne. Ograniczenie przesłanek do czterech ma więc zapewnić, że przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne, a skarga kasacyjna nie stanie się instrumentem wykorzystywanym w każdej sprawie.

Oczywistą zasadność skargi kasacyjnej można stwierdzić wówczas, gdy naruszenie przepisów prawa, którego dopuścił się Sąd *meriti* przy wydawaniu orzeczenia, widoczne jest *prima facie*, czyli bez konieczności przeprowadzania wnikliwych analiz prawnych. Na skarżącym ciąży powinność przedstawienia we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej uzasadnienia nie dowolnego kwalifikowanego naruszenia przepisów prawa procesowego lub materialnego, lecz tylko takiego, które prowadziło do wydania oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Skonstruowany przez skarżącego wywód prawny powinien wykazać, że rozstrzygnięcie sądu obarczone jest szczególną wadą dostrzegalną dla osoby dysponującej podstawową wiedzą prawniczą. O oczywistej zasadności skargi kasacyjnej nie jest władna przesądzić sama strona, lecz kompetencję do tego ma Sąd Najwyższy na etapie badania czy wystąpiły przesłanki tzw. przedsądu.

Skarżący nie podołał obowiązkowi, który nakłada na niego norma wynikająca z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., gdyż zawarł w treści uzasadnienia wniosku tylko ogólny wywód prawny, z pominięciem wskazania konkretnej jednostki redakcyjnej przepisu, którego rażącego naruszenia się dopatrywał. Błędnie zatem pozwany ograniczył się jedynie do przedstawienia własnego, subiektywnego ujęcia sprawy, podczas gdy treść przesłanki oczywistego uzasadnienia skargi kasacyjnej wymagała od niego wytknięcia i skonstruowania wyводу poświęconego szczególnej wady tkwiącej w wydanym przez Sąd *meriti* rozstrzygnięciu.

Dalsze wywody skarżącego koncentrują się wokół szeregu istotnych zagadnień prawnych, który sformułowania podjął się skarżący. Należy zatem przypomnieć, że istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotychczas w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może przyczynić się do rozwoju prawa. Zagadnienie prawne powinno, przede wszystkim, być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (por. postanowienie SN z 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01), a jednocześnie być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumpcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (por. postanowienia SN: z 15 października 2002 r., III CZP 66/02; z 22 października 2002 r., III CZP 64/02; z 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08).

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie wykładni przepisów prawa budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) wymaga wykazania, jaki konkretny przepis prawa, zastosowany w danej sprawie, jest przedmiotem rozbieżnej wykładni w judykaturze sądowej i na czym rozbieżność ta polega, co wymaga przytoczenia orzeczeń sądów wydanych w takich samych lub istotnie zbliżonych stanach faktycznych, względnie, jaki konkretny przepis prawa, zastosowany w danej sprawie, wymaga interpretacji ze strony Sądu Najwyższego, z czego potrzeba ta wynika i z jakich powodów dotychczasowy dorobek doktryny i orzecznictwa jest w tej mierze niewystarczający. Nieodzowne jest ponadto, podobnie jak w przypadku przyczyny kasacyjnej określonej

w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., wykazanie związku między oczekiwaną od Sądu Najwyższego wykładnią prawa a wynikiem postępowania kasacyjnego (por. postanowienia SN: z 15 października 2002 r., II CZ 102/02; z 29 lipca 2015 r., I CSK 980/14; z 19 czerwca 2018 r., IV CSK 56/18).

Lektura wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej prowadzi do oczywistej konstatacji, że skarga kasacyjna nie zawiera argumentów dostatecznych dla uznania, że skarżący skutecznie wykazał, że w sprawie zachodzą powołane przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. W zasadzie skarżący skorzystał z możliwości wniesienia skargi kasacyjnej po to, aby przedstawić stanowisko w kwestiach już ugruntowanych w orzecznictwie.

W postanowieniu z 31 października 2024 r., I CSK 2546/23, Sąd Najwyższy przypomniał, że obecnie nie ma wątpliwości, iż art. 385¹ k.c. wprowadza instrument wzmocnionej względem zasad ogólnych, w tym wynikających z art. 353¹ k.c., kontroli postanowień narzuconych przez przedsiębiorcę (por. wyrok SN z 27 maja 2022 r., II CSKP 314/22, OSNC-ZD 2022, Nr 4, poz. 50) i stanowi względem nich regulację szczególną (por. wyrok SN z 18 maja 2022 r., II CSKP 1316/22). Oznacza to, że w sytuacji, gdy postanowienia umowy są sprzeczne z ustawą lub zasadami współżycia społecznego, a przez to wykraczają poza granice swobody umów, a jednocześnie postanowienia te mają walor niedozwolonych w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c., to zastosowanie powinien znaleźć art. 385¹ § 2 k.c. przewidujący sankcję braku dalszego związania postanowieniem przy jednoczesnym związaniu umową w pozostałym zakresie, a nie art. 58 § 1 lub 2 k.c. (por. uchwała SN z 28 kwietnia 2022 r., III CZP 40/22, OSNC 2022, Nr 11, poz. 109). Niezależnie od tego, czy umowę uzna się za nieważną ze względu na naruszenie granic swobody umów, czy też za niewiążącą ze względu na zawarcie w niej postanowień abuzywnych, skutkiem jest nieistnienie wynikającego z umowy stosunku prawnego i obowiązek zwrotu nienależnie spełnionych świadczeń.

Pozostałe podnoszone przez skarżącego kwestie również stały się podstawą wypowiedzi Sądu Najwyższego, który szczegółowo i wyczerpująco odnosił się do nich w bogatej judykaturze. Obecnie Sąd Najwyższy jednolicie przyjmuje, że niedozwolone są postanowienia umowne pozostawiające możliwość ustalenia

kursu CHF, a tym samym wysokości świadczeń stron, arbitralnej decyzji jednej z nich. Postanowienia umowne wprowadzające taki mechanizm uznawane są za niedopuszczalne w każdej sytuacji (por. np. wyroki SN: z 22 stycznia 2016 r., I CSK 1049/14, OSNC 2016, nr 11, poz. 134; z 24 października 2018 r., II CSK 632/17; z 4 kwietnia 2019 r., III CSK 159/17; z 9 maja 2019 r., I CSK 242/18; z 2 czerwca 2021 r., I CSKP 55/21). Analogicznie oceniane są przez Sąd Najwyższy klauzule przeliczeniowe w umowie kredytu indeksowanego lub denominowanego do waluty obcej, jako określające główne świadczenie stron (por. np. wyroki SN: z 4 kwietnia 2019 r., III CSK 159/17; z 9 maja 2019 r., I CSK 242/18; z 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18; z 2 czerwca 2021 r., I CSKP 55/21; z 3 lutego 2022 r., II CSKP 415/22; podobnie w orzecznictwie TSUE por. wyroki: z 30 kwietnia 2014 r., C-26/13, Kásler i Káslerné Rábai, pkt 49-50; z 26 lutego 2015 r., C-143/13, Matei, pkt 54; z 23 kwietnia 2015 r., C-96/14, Van Hove, pkt 33; z 20 września 2017 r., C-186/16, Andriuc i in., pkt 35; z 14 marca 2019 r., C-118/17, Dunai, pkt 48; z 3 października 2019 r., C-260/18, Dziubak, pkt 44).

Wyżej wyrażone poglądy znalazły pełne odzwierciedlenie w uchwale pełnego składu Izby Cywilnej Sądu Najwyższego z 25 kwietnia 2024 r., III CZP 25/22 (OSNC 2024 nr 12, poz. 118), która jednoznacznie przesądziła, że w razie uznania, iż postanowienie umowy kredytu indeksowanego lub denominowanego odnoszące się do sposobu określania kursu waluty obcej stanowi niedozwolone postanowienie umowne i nie jest wiążące, w obowiązującym stanie prawnym nie można przyjąć, że miejsce tego postanowienia zajmuje inny sposób określenia kursu waluty obcej wynikający z przepisów prawa lub zwyczajów. Natomiast w razie niemożliwości ustalenia wiążącego strony kursu waluty obcej w umowie kredytu indeksowanego lub denominowanego umowa nie wiąże także w pozostałym zakresie.

Konsekwencją uznania postanowienia umownego za bezskuteczne jest działająca ex lege sankcja bezskuteczności niedozwolonego postanowienia, połączona z zasadą związania stron umową w pozostałym zakresie (por. np. uchwała SN z 7 maja 2021 r., III CZP 6/21, OSNC 2021, nr 9, poz. 56). W orzecznictwie przyjmuje się jednocześnie, że w sytuacji, gdy eliminacja niedozwolonego postanowienia umownego doprowadzi do takiej deformacji

regulacji umownej, że na podstawie pozostałej jej treści nie da się odtworzyć treści praw i obowiązków stron, nie można przyjąć, iż strony pozostają związane pozostałą częścią umowy (por. wyroki SN: z 1 czerwca 2022 r., II CSKP 364/22; z 28 września 2022 r., II CSKP 412/22).

Sąd Najwyższy odrzucił jednocześnie możliwość odwołania się – w celu określenia oprocentowania kredytu utrzymanego jako złotowy – do stawki referencyjnej WIBOR (por. wyrok SN z 8 listopada 2022 r., II CSKP 1153/22, postanowienia SN z 27 kwietnia 2023 r., I CSK 2707/22; z 2 czerwca 2023 r., I CSK 4115/22; z 6 października 2023 r., I CSK 5310/22).

Wobec powyższego nie można przyjąć, że wskazane przez skarżącego kwestie stanowią istotne zagadnienie prawne w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Ponadto, Sąd Najwyższy nie znalazł wśród twierdzeń pozwanego żadnych argumentów mogących świadczyć o potrzebie weryfikacji poglądów w zakresie sposobu wykładni przytoczonych przez skarżącego przepisów.

Z tych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 1 k.p.c.).

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono zgodnie z art. 98 § 1, 1¹ i 3 w zw. z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c. oraz w zw. z § 2 pkt 6, § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

A.W.

[SOP]